

Kind, alleen en op de vlucht

Opvang niet-begeleide minderjarige vreemdelingen vergt uitgekende aanpak

- ▶ In 2015 meldden zich in ons land vierduizend niet-begeleide minderjarige vreemdelingen
- ▶ Hun voogden zijn vrijwilligers zowel als beroepsmensen
- ▶ Kleinschalige opvangtehuizen gaan van start

Erik DE SMET

Vorig jaar dienden in België 3.919 niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, NBMV's in het jargon, een asielaanvraag in, fors meer dan in de jaren voorheen. De meeste zijn afkomstig uit Afghanistan, Syrië en Irak. Vaak gaat het om tieners, maar er zijn ook kleuters bij. Meer dan negentig procent van de NBMV's is een jongen. Soms zijn het wezen, soms raakten ze hun ouders kwijt tijdens hun vlucht en soms werden ze bewust uitgestuurd in de hoop op een betere toekomst.

Tot de leeftijd van achttien mag een NBMV niet worden uitgezonden. Wordt hij vóór zijn achttiende erkend als vluchteling of krijgt hij een ander verblijfsstatuut, dan heeft hij recht op financiële steun van het OCMW.

Alle NBMV's ressorteren onder de dienst voogdij van het ministerie van Justitie, die voor hen een voogd zoekt. Mensen zoals Laurence Bruyneel van de cel NBMV-Voogdij bij Caritas, die sinds 2010 beroepsvoogd was en is van een zestigtal pupillen. „De voogd houdt toezicht op de rechten en plichten van zijn of haar pupil en treedt op als zijn of haar wettelijke vertegenwoordiger”, legt Bruyneel uit. „De pupillen

verblijven nooit bij hun voogd. Wat betekenen al die vereisten echter concreet? Als een antwoord op die vraag stelde Justitie in samenwerking met ervaren voogden richtlijnen op.”

Bijvoorbeeld: schenk je pupil nooit financiële of materiële hulp, maar toon hem de weg naar de hulporganisaties. De voogd heeft ook minstens maandelijks een gesprek met zijn pupil, gaat naar elk oudercontact op school en naar elke zitting van de jeugdrechtbank. Een diploma is niet vereist, wel de kennis en de vaardigheden om de voogdijtaak aan te kunnen.

„Veel voogden zijn beroepsmensen die voltijds tot 25 minderjarigen opvolgen”, zegt Bruyneel. „De meerderheid van de voogden is onafhankelijk en vrijwilliger, en begeleidt tegen een jaarlijkse vergoeding van 600 euro per persoon een of twee pupillen. Vaak gaat het om juristen of om personen met een aangepaste opleiding. Alle voogden moe-

„Voogden moeten de balans vinden tussen engagement en afstand”

ten echter een evenwicht zien te vinden tussen engagement en afstand. Sommige levensverhalen zijn immers schrijnend en bij de publieke opinie is er doorgaans weinig begrip voor die groep tieners.”

NBMV's die in België toekomen, verblijven aanvankelijk in een observatie- en oriëntatiecentrum. Van daaruit worden ze doorverwezen naar een meer permanente opvangstructuur of naar een centrum. Het opvangcentrum *Klein Kasteeltje* in Brus-

sel biedt in een afzonderlijke woonblok alvast onderdak aan veertig NBMV's. In een derde fase kunnen de minderjarigen dan naar een verwant gezin of naar een pleeggezin. Dat gebeurt zelden. Oudere tieners kunnen begeleid zelfstandig wonen.

In grote opvangcentra zijn niet-begeleide minderjarigen kwetsbaar. Daarom opende Fedasil in december een bijzonder centrum voor 144 NBMV's in de gewezen Abdijsschool in Dendermonde en pleit Vlaams minister van Welzijn Jo Vandeurzen (CD&V) voor een versnelde uitstroom uit de federale centra die minder goed zijn uitgerust voor de doelgroep. De minister is op zoek naar 150 kleinschalige opvangplaatsen en alvast Jeugdzorg Emmaüs lanceert kleinschalige initiatieven voor jongens van tien tot zestien jaar, een in Antwerpen en een in Mechelen.

„Dat is voor ons een nieuw werkveld,” zegt Goedele Plovie, pedagogisch directeur van Jeugdzorg Emmaüs, „ook al werden we in de Bijzondere Jeugdzorg al geconfronteerd met individuele gevallen. We willen de jongens veeleer begeleiden dan louter opvangen. Ze zullen naar school gaan, maar wij gaan intensief met hen aan de slag. Om te beginnen voor een jaar, langer als dat nodig is. Na hun vlucht en hun verblijf in diverse centra is het hoog tijd dat die jongens ergens wortelen. Dat kan een pleeggezin of een kleinschalig tehuis zijn. Die jongens maaken heel wat mee, maar onderschat hen niet. Er zitten er heel wat bij met verrassend veel veerkracht.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Mensen bereiken

„Het is altijd fijn om een nieuwe lichte vormelingen te mogen inschrijven. Mijn collega's catechisten en ikzelf gingen er vorige week al mee van start, al zal de catechese pas in september aanvangen. Intussen heb ik als catechist twintig jaar op de teller staan. Zal ik u daarbij eens iets verklappen? Ik doe het elk jaar een beetje liever. Fijn toch, iets mogen doen wat je graag doet?”

Wat heb ik in die twintig jaar zien evolueren? Het aantal vormelingen daalde, hoewel niet spectaculair. In onze parochie zijn dat er nu al jarenlang ongeveer 45. Maar dat zijn slechts getallen. Hoe zit het met de kinderen zelf? Die zijn tegenwoordig een stuk gemotiveerder dan voorheen. Verrast dat u? De jongste jaren sta ik soms echt te kijken van hun enthousiasme.

En de ouders dan? Ook zij zijn meer gemotiveerd. Wanneer ik twintig jaar geleden bij de ouders polste waarom ze hun kinderen lieten vormen, kreeg ik meestal antwoorden als „voor het feest”, of „om de grootouders te plezieren”. Dat hoor ik steeds minder. Het valt ouders vandaag niet mee om hun motieven exact te omschrijven, maar alles wijst erop dat ze hun kinderen echt iets willen meegeven.

Tijdens onze jongste infoavond stelde ik de ouders twee eenvoudige vragen. De eerste luidde: wie noemt zichzelf gelovig? Ze mochten kiezen tussen 'gelovig', 'ongelovig' of 'ergens tussenin'. Ik schat dat veertig procent voor 'gelovig' koos, de rest voor 'tussenin'. Ik vond dat wel meevallen. De tweede vraag was nog lastiger: wie spreekt thuis al eens met de kinderen over het geloof? Ongeveer de helft stak een hand op. Verrassend veel, toch?

Eén vraag stelde ik niet: wie van jullie komt op zondag naar de mis? Het antwoord op die vraag ken ik namelijk. Niemand. Kijk, dat is nu het punt waar wij als Kerk mee worstelen. Die ouders zijn dus best wel gemotiveerd en in mindere of meerdere mate gelovig. Ze vinden het belangrijk dat hun kinderen gevormd worden. Op eerdere momenten in hun leven zijn ze voor de Kerk getrouwd en hebben ze hun kinderen laten dopen. Ze hebben dus een band met de Kerk, maar die is occasioneel.

Nu gaan er in de kerkgemeenschap stemmen op die erg kritisch zijn voor die mensen. Ze komen enkel naar de kerk op momenten die ze zelf belangrijk vinden en daarbuiten zie je ze niet. Ze rekenen op de Kerk op die belangrijke momenten, maar zelf engageren ze zich niet. Moeten we daar nog tijd en energie in steken? Zouden we ons niet beter terugtrekken onder actieve en overtuigende gelovigen?

Nee, want de Kerk is geroepen om er te zijn voor iedereen. Dat is soms frustrerend voor wie veel tijd en energie in de geloofsgemeenschap steekt. Stel uzelf echter de vraag: doen we dat om beloond te worden of uit overtuiging? Dat laatste, natuurlijk. Laten we dus liever blij zijn om de momenten waarop we die mensen kunnen bereiken, dan boos om de momenten dat we daar niet in slagen.

Zullen de kinderen die catechese volgen daar iets van meedragen? Sommigen wel, op bepaalde momenten in hun leven. We kunnen hen niet dwingen om er iets mee aan te vangen, maar we kunnen het hen wel meegeven. Elke keer opnieuw. Met enthousiasme en geloof.

Die dienstbare houding ontslaat ons niet van de vraag: hoe kunnen we die grote groep toch wat vaker bereiken? Welke nieuwe wegen kunnen we inslaan om de band een beetje sterker te maken? Hoe spelen we in op de onmiskenbare honger naar zingeving, houvast of waarden? Hoe verkondigen we de formidabele boodschap van die timmermanszoon uit Nazaret aan mensen die dat verhaal eigenlijk wel zien zitten, maar er niet meteen iets mee aanvangen? We hebben nog geen pasklare antwoorden gevonden, maar laten we toch duidelijk afspreken dat we die mensen in geen geval laten vallen.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Niet-begeleide Afghaanse tieners in een van de kampen rond Calais. © Belga Image